

Dr hab. Jarosław Wołkonowski, prof. UwB
Filia w Wilnie Uniwersytetu w Białymstoku, Litwa

Konferencja w Czeskim Cieszynie

14 czerwca 2017 r. w auli Gimnazjum Polskiego im. Juliusza Słowackiego w Czeskim Cieszynie odbyła się międzynarodowa konferencja pt. *Ku zrozumieniu i tolerancji. Jak uczyć historii ojczystej i regionalizmu na pograniczach?*. Temat jest bardzo aktualny, ponieważ ma na celu zbadanie zagadnienia nauczania historii pogranicza – obszarów o najczęściej niełatwej, a nawet dramatycznej przeszłości. Dlatego też niełatwe jest nauczanie historii na pograniczach państwowych, gdzie na ten dialog międzykulturowy czy międzyetniczny wpływają emocje narodowe i polityczne oraz często wykluczające się wizje przeszłości. Jednak nie da się uciec od przedstawienia burzliwych wydarzeń mających miejsce na pograniczu dla przyszłych pokoleń. Organizatorzy konferencji ujęli to w następujący sposób: *Nie może też być u progu XXI wieku innego celu szkolnej (i nie tylko) pracy dydaktycznej na pograniczach jak wzajemne zrozumienie i tolerancja*. Dalej organizatorzy postawili sobie bardzo ambitne zadanie obrad konferencyjnych: *Jak więc się uczyć historii ojczystej i regionalnej, aby ten cel osiągnąć również tam, gdzie stykały się i stykają się ze sobą narody, kultury i cywilizacje, gdzie granice państwowe wielokrotnie się zmieniały, przecinały i przecinają zwarte skupiska etniczne, gdzie dochodziło i dochodzi do konfliktów, gdzie zachodziły i zachodzą skomplikowane procesy?*.

Organizatorami konferencji były następujące instytucje: Kongres Polaków w Republice Czeskiej, Centrum Badań Tożsamości Europejskiej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Ostrawskiego i Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W konferencji wzięli udział naukowcy z 7 krajów (Polska, Czechy, Słowacja, Litwa, Rumunia, Ukraina i Węgry) i 10 uniwersyteckich ośrodków akademickich badające następującą problematykę: 1. *Podzielona pamięć? Historiografia pograniczy*; 2. *Regionalizm i jego nauczanie w Europie dawniej i dziś*; 3. *Problem nauczania dziejów ojczystych i regionalnych na pograniczach*; 4. *Problem nauczania historii w szkolnictwie mniejszości narodowych*.

Na konferencji zostało wygłoszonych 21 referatów z badanej tematyki:

1. dr hab. Krzysztof Nowak (Katowice, Polska), *Środkowoeuropejskie pogranicza w kontekście historiograficznym*;
2. prof. dr hab. Zbigniew Kurcz (Wrocław, Polska), *Polskie pogranicza, jako przedmiot socjologicznej refleksji oraz obszar praktykowania sąsiedztwa*;
3. prof. dr hab. Nikolaï Iwanow (Opole, Polska), *Nauczanie czy ideologia: rola sowieckich szkół polskojęzycznych w Kojdanowsko-Polskim Rejonie Narodowościowym BSRR w latach 1932–1937*;
4. dr hab. Krzysztof Buchowski, prof. UwB (Białystok, Polska), *Konflikt z lat 1919–1920 w interpretacji polskiej i litewskiej*;
5. dr hab. Jarosław Wołkonowski, prof. UwB (Wilno, Litwa), *Nauczanie historii w szkołach na Litwie w aspekcie stosunków polsko-litewskich i kwestia nazw ulic w świetle polityki historycznej Litwy po 1990 roku*;
6. dr Aleksander Srebrakowski (Wrocław, Polska), *Czy istnieją trudne tematy w historii? Uwagi na temat prac Polsko-Litewskiej Dwustronnej Komisji Ekspertów do badania problemów nauczania historii i geografii*;
7. prof. dr hab. Eugeniusz Mironowicz (Białystok, Polska), *Historia Białorusi i regionu w szkołach z nauczaniem języka białoruskiego na Białostoczczyźnie*;
8. prof. dr hab. Zdzisław Julian Winnicki (Wrocław, Polska), *Wizja narodu i państwa sąsiedzkiego: współczesna białoruska historiografia wobec polski i polskości*;
9. dr hab. Attila Simon (Šamorín, Słowacja), *The Problems with Teaching History in Hungarian Schools in Southern Slovakia*;
10. dr Csaba Zahorán (Budapeszt, Węgry), *An Affair with Székelys History – Disputes between State and Minority – Regional Narrative in Romania*;
11. dr Katarzyna Ruhland (Wrocław, Polska), *Zgorzelec i Görlitz – niełatwe próby odkrywania innej narracji historycznej*;
12. prof. dr hab. Anna Mlekođaj (Nowy Targ, Polska), *Regionalizm w szkole – wyzwania współczesności (na przykładzie Podhala i pogranicza polsko-słowackiego)*;
13. dr Serghei Hakman (Czerniowce, Ukraina), *Stereotypy ukraińskie i rumuńskie w historycznych badaniach nauk o wych i w procesie nauczania historii Bukowiny*;

Fot. 1. Podczas obrad konferencji. Na pierwszym planie z lewej strony w drugim rzędzie: dr hab. J. Wołkonowski, prof. UwB (Wilno, Litwa, Uniwersytet w Białymstoku) i prof. dr hab. Zbigniew Kurcz (Wrocław, Polska, Uniwersytet Wrocławski).

Foto: Anna Szotkowska, zwrot.cz

14. dr Florin Pintescu (Suczawa, Rumunia), *Aktualna sytuacja nauczania języka polskiego i ukraińskiego na Bukowinie rumuńskiej*;
15. mgr Tomasz Kałuski (Stara Huta, Ukraina), *„Mała ojczyzna” na końcu świata. Z problemów nauczania w Starej Hucie na Bukowinie ukraińskiej*;
16. dr Józef Szymeczek (Ostrawa, Republika Czeska), *Wokół projektów edukacyjnych Kongresu Polaków w Republice Czeskiej*;
17. dr Józef Dziaśko (Kłodzko, Polska), *Nowi i dawni mieszkańcy – pamięć, kultywacja tradycji i zrozumienie kulturalne w gminie Zieloniec*;
18. mgr Anna Kubica (Katowice, Polska), *Platforma Edukacji Regionalnej „Eduś” – założenia, cele i realizacja projektu*;
19. mgr Marta Kmeť (Czeski Cieszyn, Republika Czeska), *Materiały dydaktyczne wspierające edukację historyczną i regionalną Centrum Pedagogicznego dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie*;

20. PhD Jiří Sovadina (Ostrawa, Republika Czeska), *Harsh Displacement and Postwar Violence – the Analysis of Historical School Sources in the Process of Teaching History in the Czech Republic*;
21. mgr Petr Šimiček (Ostrawa, Republika Czeska), *Polish People and History of Czech–Polish Relations as the Subject of Methodical Materials Moderních dějin.cz*.

Większość referatów wzbudziła z jednej strony wielkie zainteresowanie, ale też duże emocje, gdyż w wielu aspektach często dochodziło do różnicy poglądów i interpretacji wydarzeń historycznych. Autorzy wygłaszanych tekstów otwarcie dyskutowali na wyżej przedstawione tematy i wyrażali swoje poglądy oraz zgłaszali hipotezy i argumenty na ich uzasadnienie. Uczestnicy konferencji byli jednomyślni, że tylko wysłuchanie drugiej strony, głęboka refleksja, tolerancja i wzajemne poszanowanie pozwolą znaleźć takie ujęcie burzliwych wydarzeń pogranicza w Europie na stronach podręczników z historii, które utworze drogę do lepszego zrozumienia tych wydarzeń i wykreowanie w nowych podręcznikach historii treści akceptowanych przez strony dzisiaj jeszcze skonfliktowane z racji swych interpretacji.